

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEITEN

RAPPORTAGE DUURZAAMHEID

Dit is een rapportage waarbij alle feiten, wensen, ambities, kansen en uitdagingen op het gebied van duurzaamheid voor elke faculteit van de Rijksuniversiteit Groningen beschreven staan.

FACULTEITEN

Economie en Bedrijfskunde, Gedrag- en Maatschappijwetenschappen, Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap, Letteren, Medische Wetenschappen, Rechtsgeleerdheid, Ruimtelijke Wetenschappen, Science and Engineering, Wijsbegeerte, University College Groningen, Campus Fryslân.

rijksuniversiteit
 groningen

green office

VOORWOORD

Beste lezer,

Wat gebeurt er op het gebied van duurzaamheid binnen de RUG? Op die vraag probeert de Green Office inzicht te geven in dit verslag. Dit verslag is bedoeld als handvat voor mensen die met duurzaamheid aan de slag willen, geïnteresseerd zijn in wat er op hun faculteit gebeurt, of inspiratie willen opdoen om nog duurzamer te worden.

Per faculteit worden een aantal best practices beschreven, alsmede wensen, kansen en uitdagingen. Wij hopen dat faculteiten middels dit verslag van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen ondersteunen in het maken van een verduurzamingsslag.

Per faculteit hebben wij diepte-interviews afgenomen met drie afgevaardigden: een onderwijscoördinator, een facilitymanager, en een student assessor. De interviews zijn afgenomen door verschillende leden van de Green Office.

Wij hebben ons best gedaan alles zo waarheidsgetrouw en compleet mogelijk op papier te zetten. Ondanks dat kan het voorkomen dat de werkelijkheid ons ingehaald heeft. Dit document is daarom ook een levend document: jaarlijks zullen wij dit updaten door middel van tips en nieuwe interviews.

Mocht er iets niet (meer) kloppen, laat het dan vooral weten! Wij passen het in de eerstvolgende versie aan.

Rest ons niets dan u veel leesplezier te wensen!

Green Office Groningen

Joey Koning
Marijke Nieborg
Geerte de Jong
Gloria Weber
Robin Merjenburgh
Agnes Schiphof

rijksuniversiteit
 groningen

green office

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

4-6

FEB / Faculteit Economie en Bedrijfskunde

7-9

GMW / Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

10-12

GGW / Faculteit Godsgelerdheid en Godsdienstwetenschap

13-15

Letteren / Faculteit der Letteren

16-17

UMCG / Faculteit Medische Wetenschappen

18-19

Rechten / Faculteit Rechtsgeleerdheid

20-21

FRW / Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

22-23

FSE / Faculteit Science and Engineering

24-25

Filosofie / Faculteit Wijsbegeerte

26-27

UCG / Faculteit University College Groningen

28-29

CF / University of Groningen Campus Fryslân

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Economie en Bedrijfskunde

6300 studenten
713 medewerkers
2 gebouwen

FEITEN

- Duurzaamheid is niet expliciet opgenomen in de beleidsdoelstellingen van FEB, vraag hierom van bedrijfsleven en vanuit duurzame onderzoekers wordt wel steeds groter.
- Er zijn een aantal vakken over duurzaamheid, nu met name keuzevakken. Hangt af van je opleiding of je daar toegang toe hebt.
- Duurzaamheid is een focus area binnen de masters. Deze zijn een onderdeel van de masters (dus niet een extra vak), studenten kunnen na afloop aantonen dat ze de competenties ontwikkeld hebben. Deze vakken zijn alleen open voor eigen studenten.
- Volgend jaar komen er nieuwe vakken over duurzame energie.
- FEB is bezig met een paar andere faculteiten een duurzame minor over energie op te zetten. Het is een samenwerkingsproject.
- Er zijn learning communities, één hiervan gaat over duurzaamheid.
- Duurzaamheid is een signature onderzoeksthema voor een aantal onderzoekers binnen FEB.
- Duurzaamheid als thema wordt veel gebruikt binnen studentenverenigingen. Zij organiseren ook bv congressen over dit thema (EBF).
- Studenten zijn met name geïnteresseerd in circulaire economie.
- Gebouw: goede isolatie, ramen, energiezuinig licht, lichtsensoren in elke kamer. Ergonomische werkomgeving.
- FEB overlegt veel met AMD en Energieteam. Eens per twee weken bijeenkomst met centrale facilitaire dienst en Inkoop (FB) om ideeën uit te wisselen.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

WENSEN & AMBITIES

- Studentenverenigingen kunnen zich nog meer richten op duurzame bedrijven met bijvoorbeeld carrière evenementen.
- Behoeftte aan publiciteitsacties om de zichtbaarheid van duurzaamheid op de FEB te vergroten.
- Behoeftte aan meer duurzame vakken voor studenten en hier de ruimte voor hebben, voornamelijk op gebied van circulaire economie.
- Behoeftte aan slimme systemen, bv pc's die aan blijven staan, sensoren voor ventilatie, verwarming etc. Er zijn wel mogelijkheden maar daar moet eerst mee geëxperimenteerd worden.
- Gaan bezig met waterbesparende en energiezuinige toiletten. Er was een pilot met waterloze urinoirs maar dit beviel niet goed.
- Er komen kleinere pilots zoals duurzaam vloeronderhoud en elektrische aansturing van het wagenpark.
- Er zijn doelstellingen rondom percentage energiezuinige auto's op zernike west.

KANSEN & UITDAGINGEN

- Veel van wat FEB doet aan duurzaamheid is onzichtbaar voor studenten, bijvoorbeeld verduurzaming gebouw. Dingen die zichtbaar zijn zijn vaak juist minder duurzaam, bijvoorbeeld het eten in kantines.
- Studenten kunnen duidelijker laten zien dat er behoefte is aan duurzame vakken.
- Er ontstaat veel afval bij studentenverenigingen (goodiebags).
- Zouden graag meer kantoorplanten plaatsen.
- Studenten vragen niet zelf om duurzame maatregelen.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

KANSEN & UITDAGINGEN

- Studenten vragen wel bv om ruimere openingstijden. Door hieraan tegemoet te komen wordt er meer energie gebruikt: dilemma. (Maar ook: een student die niet op het Zernike studeert maar thuis, gebruikt nog steeds energie. Dit geldt dan niet voor de RUG maar wel voor het grotere plaatje. Dit moet niet uit het oog verloren worden.)

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

4366 studenten

658 medewerkers

2 gebouwen

FEITEN

- Duurzaamheid wordt steeds belangrijker en steeds breder aangepakt binnen bedrijfsvoering.
- Schoonmaakprojecten worden gedaan door mensen met een participatiebaan.
- Ergonomisch werken en performance (O&O) zijn belangrijke pijlers. Hierbij is samengewerkt met AMD en zijn er fitte vergaderzalen, zitfietsen en goede stoelen gekomen.
- Het hoofdgebouw Heymansgebouw wordt gerenoveerd, hierbij wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met duurzaamheid. Bv door cradle to cradle meubels, tapijt dat beter is voor de luchtkwaliteit en LED verlichting.
- Oude meubels en PCs worden naar tweedehandswinkels gebracht en niet weggegooid.
- Er is een actief energieteam dat regelmatig bij elkaar komt. Dit bestaat uit technische mensen, gebouwbeheerders en facility managers. Ze hebben GMW erg geholpen met een concreet project over zonnepanelen, maar zijn ook op strategisch niveau van belang.
- Lampen en verwarming gaan automatisch uit s nachts.
- Er zijn laadpalen voor e-cars geplaatst.
- Alle ramen hebben dubbel glas.
- Er zijn lichtsensoren in elke kamer.
- Verwarming wordt centraal geregeld, alleen aangepast tijdens vakanties.
- GMW is penvoerder van onderzoeksgroep Sustainable Society.
- Project: fairtrade koffie en duurzame producten in de kantine.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

FEITEN

- Watertappunt van de Green Office.
- Oplaadpunt voor e-bikes in fietsenstalling met een groen dak.
- Studenten kunnen alleen meebeslissen via student assessor, en via de werkgroep Arbo & Milieu, waarin een afvaardiging van de studenten in de Faculteitsraad zitting heeft.
- Er zijn geen concrete doelen op gebied van duurzaamheid.

WENSEN & AMBITIES

- Idee voor anderen: Een energieteam op elke faculteit.
- Behoeft aan meer nieuwe ideeën over verduurzaming gebouwen, de makkelijkste ingrepen zijn nu wel gedaan.
- Wens: Kennisdeling over innovaties tussen faculteiten mist.
- Wens: Expert op gebied duurzaamheid mist bij verbouwing.
- Er komen zonnepanelen op het dak.

KANSEN & UITDAGINGEN

- Verbeteringen ten aanzien van temperatuur in gebouwen.
- Er was een project sustainable building, waarbij het gebouw gemonitord werd. Hieruit bleek dat er nog ruimte was voor verbetering.
- Waterbesparing is nog een uitdaging.
- Programmamanager Green Office moet ook op facultair niveau inspireren en vertellen over nieuwe technieken, materialen.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

KANSEN & UITDAGINGEN

- Geld ontbreekt voor verduurzaming bij verbouwing. RUG geeft aan duurzaamheid wel belangrijk te vinden maar financiële ondersteuning hiervoor ontbreekt.
- Een deel van de studieverenigingen is sinds dit jaar actief bezig met duurzaamheid. Dit leidt tot initiatieven om duurzamer te functioneren als vereniging. Voorbeelden zijn minder printen, mokken gebruiken in plaats van bekertjes en het organiseren van activiteiten rondom duurzaamheid.
- Transparantie van duurzaamheid van de faculteit kan beter, ook zodat gebouwbeheerders daar beter op in kunnen spelen.
- Inkoopcontracten van de RUG beperken een faculteit in wat ze lokaal kunnen regelen. Veel duurzame verbeteringen liggen daardoor buiten de macht van de faculteit.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Godsgelerdheid en Godsdienstwetenschap

200 studenten

150 medewerkers (incl. PhD's & emeriti)

1 gebouw

FEITEN

- Green week: dit jaar georganiseerd door student assessor. Een week met duurzame activiteiten. 2017: o.a. Filmavond, yogales, eten bij Free Cafe, uitdelen van mokken voor studenten.
- Installeren van afwasgelegenheid zodat studenten hun eigen mok kunnen afwassen en zo gestimuleerd worden deze mee te nemen.
- Er is een perenboom in de tuin, de faculteit plukt hier de vruchten van.
- Er zijn geen Green Ambassadors.
- Er zijn medewerkers die naast hun gewone werk veel acties coördineren, bv inkoop fair trade thee, duurzame info op infoschermen.
- Wc-ruimtes werken op automatische lichtsakelaars.
- GGW maakt onderscheid tussen duurzaamheid en MVO. Bij GO wordt dit als 1 thema gezien.
- Onderwijs gaat niet specifiek over duurzaamheid maar wel over maatschappelijke thema's, bv religie en conflict. Duurzaamheid is hierbij een onderliggende factor.
- Studenten hebben zelf een lijst met duurzame wensen gemaakt, hier is oa de sensoren in wc-ruimtes uit voortgekomen en de herbruikbare bekers.
- Duurzaamheid is in bedrijfsvoering vanzelfsprekend, zou wel meer expliciet in strategische agenda van bestuur kunnen.
- Ook is er een duurzame commissie die is ondergebracht bij de studievereniging Gerardus van der Leeuw.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

WENSEN & AMBITIES

- Er is een eigen moestuin en een wens voor een compostbak. Het is echter lastig om hier iemand voor te vinden die over langere tijd hier verantwoordelijk over wil zijn. Een coördinator of een moestuin-netwerk zou oplossing bieden. Ook iemand om raad kunnen vragen vwb moestuin-vragen is een wens.
- Er zijn veel wensen voor duurzame events (bv natuurwandeling), maar er is niet altijd iemand die dit kan organiseren.
- Ondersteuning door GO wordt gewaardeerd, het is veel werk om alleen te doen.
- Standaard draaiboek met tips & tricks bv om een green week te organiseren. Bv met: hoe zoek je een locatie, hoe regel je promotie, wat moet er op een poster staan, hoeveel tijd kost dat eigenlijk.
- Flyer voor studenten met top 10 tips of draaimolen met duurzame tips, zoals een boomerang kaartenrek.
- Idee: nieuwe student assessor gelijk betrekken bij duurzaamheid en begeleiden, bv met een kennismaking in september. Vertel ze ook wie ambassadors zijn op hun faculteit (mits die er zijn).
- Wens: een student die onderzoek kan doen naar energiehuishouding en slimme oplossingen. Dubbel glas bv is lastig. De winst zit eventueel op het gebied van isolatie, instellen thermostaat.
- Er wordt gekeken of de vending machine meer gezonde keuzes kan aanbieden.
- Wil graag dat RUG een Fairtrade universiteit wordt.
- Wil graag vliegvluchten compenseren (centraal geregeld).
- Hogere vervoersvergoeding voor duurzamer vervoer, bv meer reiskosten terug als je met de fiets komt.
- Groene stagebank met duurzame stage-vacatures.
- Centrale hub voor uitleveren bestellingen aan RUG, bv bij Eelde (hier wordt aan gewerkt o.a. Door Flora Holland, RUG zou hieraan mee kunnen doen.)

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

KANSEN & UITDAGINGEN

- Warmte en akoestiek van een oud gebouw.
- GGW staat voor veel open en wil wel proefkonijn zijn of onderwerp van onderzoeken.
- Het pand is in het weekend vaak open, maar niet volledig bezet. Hoe regel je dat slim? Bv een app zodat een medewerker thuis al de verwarming aan kan zetten maar alleen van de eigen kamer?

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Letteren

5000 studenten

700 medewerkers

7 verschillende gebouwen, waaronder Harmoniegebouw en een aantal monumentale panden

FEITEN

- Duurzaamheid is opgenomen in de tussentijdse rapportage die twee keer per jaar aan de AMD wordt doorgegeven. De Arbo werkgroep is hier verantwoordelijk voor.
- Er is een food committee, zij organiseren o.a. Vegan Week.
- Veel medewerkers gebruiken eigen koffiebekers.
- Studieverenigingen besteden veel aandacht aan duurzaamheid en zijn erg betrokken.
- Studies hebben het vaak over duurzaamheid, met name studies met een maatschappelijke inslag. Dit verschilt per studie. Bijvoorbeeld opleiding IBIO gaat veel over duurzaamheid en studenten zijn erg gemotiveerd, voor talenstudies zal dit mogelijk anders zijn.
- Bij bestuursvergaderingen gaat het met name over de technische / bedrijfsvoeringskant van duurzaamheid, bv verbruikskosten. Het bestuur ziet duurzaamheid niet als een speerpunt.
- Arctic studies is qua onderwerp veel bezig met duurzaamheid, studenten zijn geïnformeerd en gemotiveerd.
- In het onderwijs van opleidingen zoals IBIO, Geschiedenis en Archeologie komt duurzaamheid aan de orde.
- De Faculteit Letteren kent drie onderzoeksinstituten (CLCG, GIA en ICOG). Bij deze onderzoeksgroepen gaat het soms over duurzaamheid, met name in de variant van Sustainable Societies.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

WENSEN & AMBITIES

- In de toekomst zal er (waarschijnlijk) een experiment plaatsvinden met een snelle compostmachine.
- Een aanvraag voor 170 zonnepanelen is goedgekeurd. Het is nog niet zeker wanneer dit wordt geïmplementeerd, aangezien er nog renovaties voor het gebouw zijn gepland.
- Een sterker beleid op informatieschermen, om bijvoorbeeld energie te besparen in de gebouwen. De afdeling Communicatie pakt dit op.
- Een flyer per faculteit om uit te delen aan nieuwe studenten om ze te informeren over duurzaamheid aan hun faculteit. Dit is opgepikt door de Green Office.
- Betere communicatie met de 'sustainability ambassadors' om goed op de hoogte te zijn van wat er gebeurt op de faculteit.
- Wens: een manier om alle lichten uit te doen met één knop. Sommige lampen moeten handmatig uitgedaan worden door mensen, die dit vaak vergeten. De beveiligers kunnen hierop controleren, maar dat kost extra geld.
- Leuk idee: plak sticker op de trap zodat meer mensen bewust worden van het aantal calorieën dat ze verbranden.
- De introductieweek aan het begin van het jaar is een goed moment om het te hebben over duurzaamheid.
- Gezondere werkomgevingen (bijvoorbeeld zuurstof niveau in sommige ruimtes) – zal opgepakt worden tijdens de renovatie in 2020.
- Wens: dat de cateraar meer informatie verstrekt over hun producten en duurzaamheid.
- Gezondere vendingautomaten net als die ze hebben bij de UCG.
- Suggestie: de Green Office zou het bestuur van assessoren meer moeten betrekken en helpen bij het verduurzamen van hun faculteit. Denk aan inlichten, tips geven en suggesties doen voor nuttige contacten.
- Suggestie: de faculteit heeft een Netwerk van Letteren, een netwerk van studieverenigingen. Dit kan ingezet worden om contact op te nemen met andere verenigingen m.b.t. sprekers, tips of andere zaken.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

KANSEN & UITDAGINGEN

- Verbouwing in 2021 - hoe dit zo duurzaam mogelijk vormgeven?
- Het is moeilijk parkeerplaatsen voor e-voertuigen te realiseren omdat er al heel weinig parkeerplaatsen zijn.
- Door de vele verschillende nationaliteiten zijn er grote verschillen in kennis over duurzaamheid. Studenten uit Duitsland bv zijn vaak goed op de hoogte (en soms geïrriteerd dat ze hier geen afval kunnen scheiden), sommige studenten hebben nog nooit gehoord van duurzaamheid.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Medische Wetenschappen

X studenten
X medewerkers
X gebouw(en)

FEITEN

- MW kan meeliften op veel acties van het UMCG. Hier gebeurt veel op het gebied van duurzaamheid. UMCG heeft een eigen duurzaamheidscoördinator, er wordt gewerkt aan bereikbaarheid, en er is een milieucoördinator. CO2 voetprint wordt bijgehouden, er zijn enquêtes over duurzaamheid e.d.
- Faculteit volgt duurzame pijlers van UMCG, bv papierloos werken.
- IFMSA, (International Federation of Medical Students' Associations) overkoepelende organisatie medische studenten, promoot wel duurzaamheid en zet o.a. vacature uit voor Green Ambassadors.
- Deze faculteit kent al veel Green Ambassadors.
- Bestuur houdt rekening met duurzaamheid, dit is een agendapunt.
- Docenten en medewerkers geven het voorbeeld als het gaat om duurzaam gedrag en zijn hier ook bewust mee bezig.
- Healthy aging, sporten, gezond gedrag en gezond eten zijn belangrijke thema's op de faculteit en in onderzoek en onderwijs.
- Duurzaamheid, duurzame inzetbaarheid en healthy aging zitten verweven in het DNA van de faculteit. Er zijn geen specifieke vakken of blokken die gaan over duurzaamheid.
- Medewerkers en studenten worden uitgenodigd na te denken over gezond gedrag door visuele prikkels: posters en stickers overal in het gebouw.
- Er wordt samen met FEB gewerkt aan een minor More Healthy Years: hoe beleid gezond gedrag kan stimuleren.
- Er wordt gewerkt aan een masterprogramma over Public Health.
- Speciale dagen en acties om aandacht te vragen voor duurzaamheid en gezondheid.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

WENSEN & AMBITIES

- Voor studenten is duurzaamheid nu geen heel zichtbaar thema op de faculteit. Het kan zijn dat er wel veel gebeurt, maar dit is niet altijd even zichtbaar.

KANSEN & UITDAGINGEN

- Vanuit Green Office of de RUG is er niet veel input op het gebied van duurzaamheid bij deze faculteit.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Rechtsgeleerdheid

> 4000 studenten
350 medewerkers
4 gebouwen

FEITEN

(Noot: Rechtsgeleerdheid zit nu in hetzelfde gebouw als Letteren, de contactpersoon bij Rechtsgeleerdheid is ook één van de contactpersonen bij letteren. Een deel van de informatie overlapt daardoor.)

- Duurzaamheid met name belegd bij arbo- en milieucoördinator die verantwoording aflegt aan werkgroep.
- Renovaties geven kansen op de ontwikkeling van intelligente gebouwbeheersystemen (smart building).
- Duurzaamheid wordt gerapporteerd in voortgangsrapportage.
- Er is een arbo-werkgroep die bestaat uit PH-middelen, studenten, arbo-coördinator en HR-medewerkers.

WENSEN & AMBITIES

- Communiceren op gebouwniveau: wat gebeurt er al in dit gebouw?
- Plan: 170 zonnepanelen op het dak (toestemming is nu gegeven).
- Lampen vervangen voor lampen die automatisch uitgaan, zie smart building hierboven.
- Stickers op de trap met hoeveel calorieën je verbrandt.
- Facility Manager wil graag meer contact met ambassadeurs (dit is een wens binnen de hele RUG).

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

KANSEN & UITDAGINGEN

- Verbouwing 2021 komt er aan, dit is een kans voor duurzame aanpak. Ook oude gebouwen worden dan afgestoten.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

950 studenten
82 medewerkers
1 gebouw

FEITEN

- Onderwijs staat in het kader van 'making places better together', daardoor speelt duurzaamheid tot op zekere hoogte een rol in ieder vak.
- Zichtbaarheid van duurzame vakken is niet altijd even groot.
- Een aantal vakken staat open voor externe instroom, maar er is geen capaciteit in de faculteit om grote interdisciplinaire vakken op te zetten.
- Doen mee aan het opzetten van een energie minor samen met FEB, UMCG en andere faculteiten.
- Duurzaamheid wordt in de onderwijscommissies regelmatig genoemd en vermoedelijk leeft het onder de studenten.
- Studenten kunnen zelf kiezen voor duurzame vakken, er is veel ruimte in de verschillende programma's
- Er zijn learning communities (projectgroepen) waarin studenten naar evenementen gaan en ze zelf opzetten, wat ook over duurzaamheid kan gaan.
- De feiten, wensen en kansen op facilitair gebied zijn dezelfde als bij de FEB (gaat om gedeelde gebouwen).
- Gebouw: goede isolatie, ramen, energiezuinig licht, lichtsensoren in elke kamer. Ergonomische werkomgeving. Centrale prullenbakken ipv eigen prullenbakken.
- Er zijn doelstellingen rondom percentage energiezuinige auto's op zernike west.
- Facilitair van bovenaf vanuit de RUG veel doelstellingen opgelegd, daardoor zit er weinig verschil in hoe ze daarmee omgaan per gebouw.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

WENSEN & AMBITIES

- Wens: de UN SDGs expliciet te koppelen aan vakken.
- Behoeftte aan slimme systemen, bv PCs die aan blijven staan, sensoren voor ventilatie, verwarming etc. Er zijn wel mogelijkheden maar daar moet eerst mee geëxperimenteerd worden.
- Gaan bezig met waterbesparende en energiezuinige toiletten. Er was een pilot met waterloze urinoirs maar dit beviel niet goed.
- Er komen kleinere pilots zoals duurzaam vloeronderhoud en elektrische aansturing van het wagenpark.

KANSEN & UITDAGINGEN

- Willen wel meer samenwerken met andere faculteiten, maar er zijn grote cultuur-, rooster- en programmaverschillen waardoor dit niet altijd makkelijk gaat.
- Er ontstaat veel afval bij studentenverenigingen (goodiebags). Wel wordt er bewust omgegaan met bv gebruik van bekertjes: er worden zo mogelijk mokken gebruikt om afval te verminderen.
- Rokende studenten zijn (/blijven) een uitdaging.
- Zouden graag meer kantoorplanten plaatsen.
- Studenten vragen niet zelf om duurzame maatregelen.
- Studenten vragen wel bv om ruimere openingstijden. Door hieraan tegemoet te komen wordt er meer energie gebruikt: dilemma. (Maar ook: een student die niet op het Zernike studeert maar thuis, gebruikt nog steeds energie. Dit geldt dan niet voor de RUG maar wel voor het grotere plaatje. Dit moet niet uit het oog verloren worden.)

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Science and Engineering

6000 studenten

3000 medewerkers (incl. PhD's)

4 gebouwen (en onderzoekslocaties, zoals bv de Herdershut)

FEITEN

- Een behoorlijk deel van het FSE onderwijs gaat over duurzame thema's.
- Duurzaamheid is ook voor staff een belangrijk thema, de nadruk hierbij ligt op energie, energiebesparing, milieu en omgeving. Duurzaamheid is met name belegd bij team Health Safety and Environment.
- FSE heeft de Energy Academy in het gebouwenbestand, dit gebouw is een icoongebouw van de RUG waar het gaat om duurzaamheid. Bij oudere gebouwen van FSE is juist nog veel ruimte voor verbetering op gebied van duurzaamheid, zoals Nijenborgh
- Vrijwel alle gebouwen maken gebruik van WKO-installatie (warmte-koude opslag).
- Een van de studieverenigingen heeft dit jaar de titel duurzaamste studievereniging van de RUG gekregen, ook de andere studieverenigingen nemen duurzaamheid op in het beleid. Geen van de studieverenigingen gebruikt plastic bekertjes bijvoorbeeld.
- De faculteit werkt veel samen met andere faculteiten en ook vanuit het bedrijfsleven komen veel vragen over duurzaamheid. FSE is een logische gesprekspartner in (met name technische) vragen over duurzaamheid.
- Afval wordt actief gescheiden en gevaarlijk afval wordt intensief gemonitord.
- Parkeerbeleid is streng: alleen vanaf bepaalde afstand recht op parkeerplek, hier wordt ook op gehandhaafd.
- In labs is duurzaamheid belangrijk maar veiligheid ook: niet te veel, maar zeker ook niet te weinig handschoenen gebruiken. Hier worden studenten over voorgelicht.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

WENSEN & AMBITIES

- Wens: energieverbruik duidelijker in beeld brengen, zowel voor eigen faculteit als andere faculteiten. Door te weten waar en wanneer energie verbruikt wordt, kan hier ook op gestuurd worden.
- Technische innovaties, zoals bij Feringabuilding: ventilatie in labs die alleen aangaat als er iemand aanwezig is (op sensoren, zoals verlichting).
- Wens: een dashboard voor alle faculteiten waarop energieverbruik is te zien. Niet alleen voor technische beheerders maar voor iedereen. Dit om bewustwording te vergroten.
- Facilitymanagers moeten zelf kunnen inloggen op dashboard en zo hun energiegebruik kunnen inzien en op basis daarvan keuzes maken.

KANSEN & UITDAGINGEN

- Er zijn geen sluitingstijden, gebouwen zijn altijd open ivm onderzoek. Labs die overdag niet gebruikt worden verbruiken toch energie.
- Duurzaamheid speelt een rol op bestuursniveau omdat hier vaak een economische drijfveer achter zit. Duurzame oplossingen die geen geld opleveren maar juist geld kosten moeten echter niet vergeten worden.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Wijsbegeerte

400 studenten

90 medewerkers (incl. PhD's & emeriti)

1 gebouw

FEITEN

- Qua onderzoek zijn er wel een aantal links naar duurzaamheid. Er wordt onderzoek gedaan naar nudging (duurzaam gedrag), democratische vernieuwingsprocessen, ethiek, politieke en sociale filosofie.
- Congressen bij Wijsbegeerte worden veganistisch/vegetarisch georganiseerd
- Iedere student krijgt een gedegen onderricht in ethiek, een basisvaardigheid als het gaat om denken over duurzame/rechtvaardigheids thema's.
- Actieve en gemotiveerde ambassadeurs.

WENSEN & AMBITIES

- Goederenopslag in de buurt van Haren / Eelde (zie ook verslag van GGW voor vergelijkbaar idee.) Hierdoor zal bevoorrading van de RUG duurzamer zijn en hoeven er minder vrachtwagen en bussen de stad in te rijden.
- Samenwerken met provincie in het aanleggen van goede infrastructuur, bv fietspaden richting het noorden van de provincie.

KANSEN & UITDAGINGEN

- Duurzaamheid heeft geen structurele inbedding in bestuursagenda.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

KANSEN & UITDAGINGEN

- Dilemma: afwegingen. Weekendopenstelling betekent meer gebruik van licht en verwarming.
- Facilitair wordt er met name gestreefd naar meer comfort, zoals minder bijv. tocht, niet naar besparing/milieu.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit University College

250 studenten
23 medewerkers
1 gebouw

FEITEN

- Duurzaamheid is een groot vak dat studenten kunnen volgen. Het gaat over energie, healthy aging en maatschappelijk participatie, gaat vooral om het aanleren van een duurzamere manier van denken.
- Er worden vaak lezingen georganiseerd over duurzaamheid, bv met Tony Choclonely en Van Hulley. Deze vakken zijn beperkt beschikbaar voor studenten van buiten de faculteit.
- De producten in de snoepautomaat zijn op initiatief van de studenten vervangen door gezondere alternatieven.
- Een eerstejaarscommissie heeft een eerstejaarskamp duurzaam geregeld.
- Er zitten twee studenten in de werkgroep die het bestuur adviseren, zij geven ook vragen van andere studenten door.
- Er zijn doppers uitgedeeld zodat eerstejaars minder plastic zouden gebruiken, dit was niet heel effectief.
- Er is een campagne om deuren dicht te doen in de koude maanden.
- Energiegebruik wordt getoond op digitale schermen door het gebouw heen.
- Heeft ooit een prijs gewonnen van de Green Office voor duurzaamste faculteit.
- Medewerkers worden actief gestimuleerd een voorbeeld te stellen aan de studenten, bijvoorbeeld door zelf actief duurzaamheid te benoemen of door zelf duurzaam te leven of vrijwilligerswerk te doen.
- Er was een tijd een duurzaamheidscommissie maar die is na een jaar uit elkaar gevallen.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

FEITEN

- Er zijn studenten aangesteld die checken dat de lichten en verwarmingen uit zijn en de ramen dicht. Ook zijn er thermostaten op zichtbare plekken geïnstalleerd zodat mensen niet vergeten deze uit te zetten.

WENSEN & AMBITIES

- Gevraagd: minder drukwerk (boeken, readers etc.) Daar is nu geen beleid voor.
- Er is een plan om een vergistbak neer te zetten om biologisch afval te verwerken, maar daar wordt door de RUG terughoudend op gereageerd en eerst mee geëxperimenteerd.
- Wens: zonnepanelen
- Wens: meer natuurlijk licht door een open en glazen inrichting.
- Bio-box om van GFT-afval biogas te maken.
- Slimme sensoren: voor nu te duur.
- Meer tijd voor om echt bewustzijn rondom duurzaamheid bij studenten te creëren: is nu vaak 15 minuten aan het begin van het jaar.
- Wil graag posters van Green Office in het gebouw.
- Wil graag meer ambassadors, zij kunnen bv een filmavond organiseren bij UCG.

KANSEN & UITDAGINGEN

- In 2020 verhuizing naar healthy aging campus. Qua energie biedt de nieuwe locatie niet heel veel mogelijkheden omdat ze in een bestaand pand komen. Er is wel winst te halen in het zichtbaarder maken van duurzaamheid.
- UCG zit in een oud pand dat lastig te verduurzamen is. Bovendien is er weinig geld voor gebouwbeheer. Er is een werkgroep voor het inrichten van het nieuwe gebouw.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

Faculteit Campus Fryslân

43 studenten

60 medewerkers (incl. PhD's)

1 gebouw ('De Beurs', vanaf september 2019)

FEITEN

- Campus Fryslan start september 2018 met onderwijsactiviteiten.
- Campus Fryslan heeft een Centre for Sustainable Entrepreneurship waar 5 PhD studenten werken.
- Campus fryslan heeft twee eigen opleidingen: een bachelor University College (instroom 2018: 27 studenten) en een master Sustainable Entrepreneurship (instroom 2018: 16 studenten).
- Naast eigen masters zijn er masters vanuit de UG maar waarvan het onderwijs plaatsvindt in Fryslan.
- Volgend jaar wordt het gebouw van Campus Fryslan opgeleverd: het gebouw heet De Beurs en zal 362 zonnepanelen op het dak krijgen. De Beurs krijgt geen gasaansluiting maar een warmte/koudepomp. Het glas wordt HR++ en het energielabel zal daarmee van G naar B gaan.
- Binnen de bachelor van het University College Fryslan is al het onderwijs gelinkt aan de Sustainable Development Goals van de UN.
- In de Master Sustainable Entrepreneurship gaan studenten aan de slag met duurzaamheidsvraagstukken binnen het bedrijfsleven.
- Er is een Green Office Ambassadeurs club opgericht waarbij drie medewerkers en tot nu toe 5 studenten bij betrokken zijn.
- De aanbesteding van de catering in het nieuwe gebouw 'de Beurs' wordt hopelijk uitbesteed aan een duurzame cateraar.
- Er worden wisselend eigen koffiemokken gebruikt door medewerkers of papieren bekens.
- Bij het interieur van de huidige locatie en de Beurs is veel aandacht voor planten.

DUURZAAMHEID IN DE FACULTEIT

FEITEN

- Er zijn zit-stabureau's voor collega's beschikbaar om stand te werken.
- Verschillende lezingen, gastcolleges of lunch lectures zijn gekoppeld aan duurzaamheid of de SDG's.

WENSEN & AMBITIES

- In het nieuwe gebouw zouden evt watertappunten worden geïnstalleerd, bijvoorbeeld in de kantine.
- Aan het einde van onderwijsperiodes zullen studenten de resultaten van projecten presenteren, Campus Fryslan zou het op prijs stellen als daar ook mensen vanuit de Green Office/afdeling duurzaamheid bij aan kunnen sluiten.
- Wil in de toekomst het Green Office Ambassadors team uitbreiden.

KANSEN & UITDAGINGEN

- Uitdaging is om de continuïteit te waarborgen in de komende jaren.

NAWOORD

Allereerst willen wij u hartelijk danken voor het lezen van deze rapportage. Mocht u naar aanleiding van dit document vragen hebben? Aarzel dan niet om contact op te nemen. Afspraken maken kan het gemakkelijkst via onze e-mail: **greenoffice@rug.nl**.

Voor verdere informatie over de Green Office en wat wij zoal doen, sturen wij u graag door naar onze website: **www.rug.nl/greenoffice**. Ook kunt u op de hoogte blijven van allerlei duurzame projecten en initiatieven via onze social media kanalen. Deze kunt u hieronder vinden.

Green Office Groningen

Joey Koning
Marijke Nieborg
Geerte de Jong
Gloria Weber
Robin Merjenburgh
Agnes Schiphof

Facebook: greenofficegroningen

Instagram: greenoffice_rug

Twitter: GreenOfficeRUG

E-mail: greenoffice@rug.nl

Phone: 050 363 4884

Address: Visserstraat 49
9712 CT Groningen

rijksuniversiteit
groningen

green office